

Konzultace ke kopírovacímu zákonu 2011

V digitálním světě nejsou kopírovací zákony respektovány, nelze je vynucovat a brání digitalizaci našeho kulturního bohatství. Nejsou to zákony, které by chránily autory, protože trvají 70 let po jejich smrti. Tak jim prosím neříkejte autorské zákony. Jsou to zákony, které zajišťují pravidelný a bezpracný a neopodstatněný zisk několika korporacím tím, že vytvářejí monopoly, které nazývají duševní vlastnictví. Tyto zákony jdou na úkor lidí, kterým berou právo sdílet informace. Jejich podstatou je zavedení kopírovacího monopolu, a proto žádáme, aby se zákon nazýval pravým jménem, tedy zákon upravující kopírování neboli **kopírovací zákon**.

Výzva na obranu kopírování

1. Nesouhlasíme s politikou odpojování od Internetu.
2. Odmítáme zákaz kopírování a stahování, za který lobbují nahrávací korporace.
3. Požadujeme právo na soukromí a anonymitu pro uživatele Internetu.
4. Požadujeme výrazné zkrácení kopírovacího monopolu, který dnes trvá 50–150 let.
5. Nesouhlasíme s poplatky, které OSA a Dilla vybírají za každého, kdo chodí do knihovny nebo má doma počítač.
6. OSA ani další kolektivní správci nesmí „zastupovat“ autory, se kterými nepodepsali smlouvu.
7. Chceme moderní kopírovací zákon, který podpoří dostupnost informací a jejich sdílení.

Úvod

Veřejnost má přirozené právo kopírovat a sdílet informace. Přirozené právo veřejnosti sdílet informace nelze srovnávat s domnělým právem zábavního průmyslu zneužívat zastaralý obchodní model. V právním státě nelze příjmy konkrétní zájmové skupiny garantovat zvláštním zákonem.

Omezit sdílení informací lze opravdu jen ve výjimečných případech, kdy to prokazatelně prospěje veřejnosti, a to jen do míry, která je k tomuto cíli nezbytně nutná. Veřejnost může mít prospěch například z větší nabídky v knihkupectvích, v lepší dostupnosti apod. Internet umožňuje dokonalou dostupnost a obsahuje suverénně největší počet děl.

Novou tvorbu a talenty nepodpoříme tak, že budeme lít peníze do vydavatelského průmyslu, který se snaží, aby uživateli zakázal okopírovat si byť jen jedinou stránku a nasdílet byť jen jedinou písničku. To je jako kdyby liberálové svěřili prosazení svých cílů inkvizici, socialisté továrníkovi a zelení ropnému průmyslu. Nejjednodušší způsob, jak průmysl nechat adaptovat, je zrušit neudržitelné monopoly, opustit pojetí virtuálního vlastnictví a nechat vzniknout tvůrčí prostředí, postavené na sdílení informací, ze kterého bude profitovat společnost i autoři.

Domníváme se, že byste neměli zvyšovat „ochranu“ nahrávek. Podstata problému je v tom, že kopírovací zákony v informační společnosti jsou zastaralé, nefunkční a omezující. Nenašivejte na ně další a další záplaty, které mají „řešit“ problémy, které stávající zákony samy vytvářejí. Poslední z těchto „řešení“ je nápad, aby zpřístupnění osiřelých děl měla na starosti OSA a Díla.

Zákony nesmí zajišťovat zisk několika vydavatelství, které se nepřizpůsobily digitálnímu věku. Stoletý kopírovací monopol je koncept minulosti. Moderní zákony musí sdílení informací po Internetu podpořit. Za pár let bude mít každý elektronickou čtečku knih a sdílení informací tak bude ještě intenzivnější. Současný kopírovací zákon je v rozporu s realitou moderní doby a je potřeba ho zásadně změnit, nebo bude dál králem, kterému se lid posmívá, že je nahý.

Proto vás zdvořile žádáme, abyste přestali přehlížet hlas mladé generace, která vaše zákony nechápe a neuznává je, a postavili se ke kopírovacímu zákonu odvážně a pokrokově.

Výzva na obranu kopírování

Nesouhlasíme s politikou odpojování od Internetu

Současný člověk je čím dál více existenčně závislý na připojení k Internetu. Potřebuje jej k práci, komunikaci, nakupování, získávání informací, korektní funkci počítačových systémů a k dalším věcem. Násilné odpojení může způsobit jeho ekonomickou i sociální likvidaci a je nepřipustné. Podle našeho názoru je Internet základní lidské právo stejně jako přístup k elektřině, vodě a vzduchu. Stejný názor zastává i Ústavní soud ČR. Francouzský model HADOPI je postaven na šíření atmosféry strachu mezi uživateli Internetu a vede pouze k přesunu na šifrované nebo jiné modely sdílení informací, takže pouze odkládá a zpomaluje přechod distributorů na nové obchodní modely. U hudby a videa musí stejně jako v jiném tržním segmentu platit, že popularita služby záleží na její kvalitě a ceně, nikoliv na donucení státními orgány.

Odmítáme zákaz kopírování a stahování, za který lobbují nahrávací korporace

Je neslučitelný s naším právním systémem a v praxi není použitelný – návštěvník webu nemůže vědět, zda je obsah nabízený legálně, a nelze ho tedy hnát k odpovědnosti za stažení něčeho, co legálně nabízené není. Zákaz kopírování a stahování by byl ve zjevném rozporu s vůlí většiny obyvatel České republiky a měl by dalekosáhlé důsledky pro dostupnost informací. Současný stav, kdy nekomerční kopírování a stahování je zcela legální, chceme zachovat a měl by se podle nás stát základním východiskem pro úpravu kopírovacího monopolu.

Nestačí snad, že jim zákon zajišťuje monopol na trhu? Proč usilují o monopol i mimo trh? Jedinou motivací zákazu kopírování a stahování je větší zisk, který si od něj nahrávací korporace slibují. Okamžikem přijetí by však takový zákon postavil většinu uživatelů Internetu mimo zákon, protože Internet je postavený právě na stahování informací do počítače, kde si je můžete přečíst.

Zákaz stahování by byl navíc v rozporu s Listinou základních práv a svobod, podle níž nelze právo přijímat informace omezit vůbec.

Požadujeme právo na soukromí a anonymitu pro uživatele Internetu

Patří k základním lidským právům. Na nich a na úctě k člověku stojí náš právní systém, omezování je nežádoucí. To znamená, že poskytovatelé připojení a hostingu by neměli sledovat své uživatele a zasílat tyto informace dalším korporacím, zástupcům nahrávacího průmyslu ani státním orgánům.

Důraz na anonymitu na Internetu je zcela v souladu s rozhodnutím Ústavního soudu ČR, který zrušil část zákona o elektronických komunikacích, který nařizoval shromažďování údajů o připojení uživatelů k Internetu a o jejich

přístupu do sítě Internet. Navrhujeme, aby takto shromážděné údaje byly před soudem považovány za nepřipustné důkazy, pokud byla při jejich shromažďování porušena pravidla anonymity na Internetu a ochrany soukromí.

Požadujeme výrazné zkrácení kopírovacího monopolu, který dnes trvá 50–150 let

Kopírovací monopol dlouhá desetiletí po smrti autora nevede k podpoře nové tvorby. Zajišťovat obživu několika následujících generací nemá být funkcí kopírovacího zákona. Většina děl má komerční potenciál jen několik málo let od vydání, delší ochrana jen zbytečně omezuje.

Navrhujeme zkrátit ochranu proti komerčnímu využívání děl na maximálně desetiletí od zveřejnění díla. Délka ochrany musí být stanovena výlučně s ohledem na převládající obchodní model, který počítá s poměrně krátkou dobou. V tomto případě je navíc nutné brát v úvahu, že obchodní model pro knihy, software a filmy je rozdílný, a proto by měla být stanovena rozdílně i doba trvání kopírovacího monopolu. Opačný přístup je bezdůvodným omezením práva šířit informace, které je zaručeno ústavou.

Nesouhlasíme s poplatky, které OSA a Dilia vybírají za každého, kdo chodí do knihovny nebo má doma počítač

Žádáme zrušení poplatků OSA za počítače, přehrávače, CD, DVD - jsou to primárně nástroje k práci; navíc tyto poplatky v případě firem již zamítl Evropský soudní dvůr. Nejde o spravedlivou odměnu autorům, ale o bezpracný zisk několika členů soukromých výběrčích organizací. Podle současného autorského zákona se vybírá ze všech disků CD, DVD, Blu-ray, pevných disků a kopírek odměna, která putuje kolektivním správcům autorů, nakladatelů a výrobců. Soukromé společnosti nemají vybírat daně, tím spíše výpalné za domnělé užití chráněných děl. Výpalné sice nasměrovalo do populární hudby mohutný penězovod, čímž získala prostředky na propagaci. Ale tyto prostředky ji nečestně zvýhodnily proti ostatním žánrům, například vážné nebo alternativní hudbě. Stát tak pod tlakem zájmové skupiny narušil přirozenou konkurenci hudebních žánrů. Budeme prosazovat zrušení výpalného.

Také nesouhlasíme s poplatky, které knihovny musí odvádět Diliu – za půjčování jiných druhů zboží se také neplatí. Je absurdní, aby stát každý rok zákonem zaručil soukromému občanskému sdružení jako je Dilia bezpracný zisk ve výši desítek milionů korun. Poslední novela kopírovacího zákona navíc počítala se systémem výběru těchto absurdních poplatků, které byly například v Austrálii prohlášeny za protiústavní, který by zlikvidoval malé knihovny nebo by jim fakticky zakázal kopírování. Knihovny existují, aby z nich mohl každý svobodně čerpat informace, nikoliv kvůli tomu, aby byly zásobámou peněz pro chamtivé svazy nakladatelů a autorů.

Žádáme zrušit poplatky a monopoly pro zvukaře a další svazy, kde pro ně není rozumný důvod. Ušetřené peníze bude lepší investovat do digitalizace a všeobecného zpřístupnění našeho kulturního bohatství a zvýšení vzdělanosti společnosti.

Také je nutné zajistit volný přístup a neomezené kopírování dokumentů vytvořených za veřejné peníze na úřadech, vysokých školách, v grantech apod. – tyto již byly z našich daní jednou zaplacené a mají tedy být volně šířitelné.

OSA ani další kolektivní správci nesmí „zastupovat“ autory, se kterými nepodepsali smlouvu

Pirátská strana chce oslabit vliv výběrčích organizací jako je OSA a Dilia. Ty jsou jen soukromá občanská sdružení, přesto se často chovají jako státní orgány. Základním problémem kolektivních správců je jejich zákonný monopol, který znamená, že povinně zastupují všechny autory nebo umělce z jednoho oboru (např. hudebníci), dokonce i když to títo autoři nebo umělci výslovně odmítli.

Tento monopol znamená, že si v jednání s uživateli děl mohou stanovit libovolnou cenu. To je zcela nepřipustné protežování jednoho občanského sdružení, které vede k naprosto nepřiměřeným cenám, které například Intergram účtuje internetovým rádiím za vysílání nebo které Agentura isifa vybírá za fotografie.

Jedním ze způsobů, jak zamezit monopolu českých výběrčích organizací, je zavést konkurenci se zahraničními organizacemi. Navrhované zpřísnění požadavků jejich monopol jen utuží. Tyto požadavky je nutno důsledně stanovit tak, aby nediskriminovaly zahraniční výběrčí organizace.

Za primární ovšem považujeme zásadu, že výběrčí organizace smí zastupovat pouze autory nebo umělce, se kterými podepsala smlouvu. Proto zásadně odmítáme, aby vymáhala poplatky za díla jiných lidí nebo dokonce těch, kteří zastupování odmítli. Důrazně pak odmítáme, aby vybírala poplatky za osiřelá díla, ke kterým se nikdo nehlásí. S osiřelými díly by mělo být možné nakládat volně bez placení jakýchkoliv poplatků. Jakýkoliv jiný způsob znamená obohacování výběrčích organizací na úkor uživatelů děl a na úkor autorů.

Abychom umožnili vznik projektů Google Books nebo YouTube v České republice, navrhujeme, aby se internetová firma a autoři, resp. všichni jejich zástupci, dohodli na podmínkách, za kterých bude moci internetová firma vysílat všechna díla (jako YouTube) za podobných podmínek jako v kolektivním vyjednávání v pracovním právu. Pokud by se nedohodli, určil by výši platby za univerzální komerční licenci krátkých videí, resp. knih, soud a tato licence by se vztahovala na všechna díla daného typu, ale poplatky by byly placeny pouze za díla, na která by se našel nositel kopírovacího monopolu.

Chceme moderní kopírovací zákon, který podpoří dostupnost informací a jejich sdílení

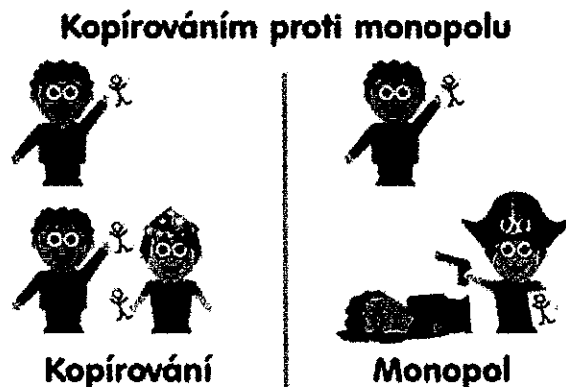
Chceme změnit kopírovací monopol tak, aby nezasahoval do nekomerčního užití. Možnost volného užívání děl pro nekomerční účely přinese společnosti mnohem víc, než drobné zvýšení zisku nahrávacích korporací. Každý bude moci za nekomerčními účely upravovat, vylepšovat a rozšiřovat existující díla a každý bude moci využívat díla pro osobní vzdělávání nebo informování veřejnosti.

Vedle kopírovacího monopolu by také měla platit zásada, že pokud autor stanovil jako povinnost šířit dílo a odvozená díla v úplné podobě (včetně zdrojového kódu u programu, resp. dokumentace u stavby), bude tato výhrada svobody, umožňující tvorbu odvozených děl, i ostatním zachována i u nekomerčního užití.

Zákonná omezení se nemají vztahovat na krátké věty jako „Upeč třeba zed“, jak se to stalo v otřesném případě Svěrák versus Bauhaus. Zákony se nesmí stát prostředkem privatizace jazyka, když už veškeré ostatní bohatství bylo rozkradeno.

Povinnost hlásit OSA program koncertu má být zrušena. Jde o byrokratickou a vlezlou povinnost, která je způsobem předběžné cenzury, která je ovšem v České republice nepřipustná. Ať si ti, kdo mají zájem, podepíš s OSOU zvláštní smlouvu, nechají se zastupovat, posílají si repertoárové listy, ale ať tuto nesmyslnou povinnost neukládají ostatním.

Práva výrobců záznamů a vysílatelů ztratila v době Internetu smysl. Chceme se jich zbavit, společně s právem k databázi. Není žádný důvod, proč tyto monopoly dále udržovat. Navíc zpráva Evropské komise o plnění směrnice o právu k databázi ukázala, že tento další monopol nepřinesl žádný stimul pro tvorbu databází, takže ani nesplnil svůj základní účel.

Okruhy vytyčené ministerstvem

Osiřelá díla

Souhlasíme s cílem, že se má pomoci zpřístupňování osiřelých děl, ale nesouhlasíme s navrhovanými změnami v zákoně - domníváme se, že směřují proti tomuto cíli.

Důrazně požadujeme, aby navržená úprava nezahmovala kolektivní správce. Je nepřijatelné, aby požadovali poplatky například za šíření veřejně přístupných děl neznámých autorů z Internetu - to by značně ztížilo zpřístupňování takových děl. Navrhujeme následující úpravu:

- Ten, kdo jednotlivým způsobem (§12) užívá osiřelé dílo, vydrží právo užití tímto způsobem v roční lhůtě.
- Pro případ uplatnění nároků se lze nechat pojistit u pojišťovny.
- Pro případ uplatnění nároků §40(4) část za středníkem o fingované škodě a bezdůvodném obohacení se u uplatňování nároků, které byly v době užití osiřelé, se nepoužijí.

Zpřísnění kritérií pro výběrčí organizace

1. Odmítáme monopol, který má OSA nad hudbou a Dilla nad knihami. Zpřísnění formálních kritérií pro vznik výběrčích organizací povede k tomu, že se utuží jejich dosavadní monopol, který narušuje hospodářskou soutěž a který je příčinou špatného fungování kolektivní správy.
2. Požadujeme, aby měly zahraniční výběrčí organizace ze zemí Evropské unie stejný přístup na český trh a požadujeme volnou soutěž v této oblasti.
3. Požadujeme, aby byly taxativně stanoveny oblasti kolektivní správy, aby nevznikaly takové podivné subjekty jako kolektivní správce zvukařů.
4. Požadujeme, aby vybrané peníze byly rozdělovány zákonem stanoveným postupem, nikoliv podle rozúčtovacího řádu členům OSA, který schválí několik desítek jejich členů na schůzi.
5. Chceme mít přesné informace o tom co se děje s vybranými penězi a jaké je jejich rozdělení mezi autory, abychom měli kontrolu nad tím, zda z vybraných poplatků neprofitují jen umělci ve svazech nejvíce angažovaní na úkor těch ostatních.
6. Zásadně odmítáme, aby kolektivní správce, který je soukromým občanským sdružením, měl přístup k našim osobním údajům ve státních registrech.
7. Požadujeme zrušení veškerých byrokratických překážek pro autory, kteří nechtějí být zastupováni OSA a požadujeme zrušení možnosti, aby OSA za tyto autory vybírala jakékoliv poplatky.

Kopírovací služby

1. V souladu s přáním veřejnosti požadujeme zrušení veškerých poplatků z kopírování, ať už by měly být placeny z jednotlivé kopie nebo tiskámy. Tyto poplatky zdražují kopírování informací.
2. Zásadně odmítáme postup, že si provozovatelé kopírovacích center domluví s Dillí výši poplatků a nejdůležitější subjekt vyjednávání – čili veřejnost – má jen okrajovou roli. Požadujeme, aby zájem veřejnosti byl na prvním místě.
3. Nechápeme, proč se vše děje pod rouškou odměn autorům, když chce ministerstvo vyplatit polovinu odměn nakladatelům.
4. Zpoplatňování knihoven a úřadů, které nabízejí veřejnou službu a díky kterým autoři vůbec mohou pracovat, jednoznačně odmítáme.
5. Odmítáme, aby Dilla dostávala každý rok desítky milionů ze státního rozpočtu jenom proto, že získala od ministerstva nějakou výsadu. Poplatky se navíc z velké části platí za kopírování knih, jejichž autory Dilla

vůbec nezastupuje. Díla se přizívá na české knižní tvorbě a odsává z ní peníze, které by mohly motivovat talenty.

6. Prosazujeme odměnu autorům za autorská díla ve formě nezávislých cen, udílených podle přínosu odbornou komisí mimo ministerstvo kultury.

Další připomínky

1. OSA nesmí mít přístup k osobním údajům občanů, jak to bylo v původním návrhu zákona. Už není možné hrát dvojí hru, že OSA je soukromé občanské sdružení, které má pravomoci státních orgánů a policie. Důrazně požadujeme, aby OSA neměla více pravomocí než jiná občanská sdružení, a zejména aby neměla přístup k našim osobním údajům, protože je pro nás zcela nedůvěryhodným subjektem a je zde jasné nebezpečí, že bude tyto údaje zneužívat proti uživatelům Internetu a nezávislým autorům.
2. Stát nemůže regulovat zahraniční e-shopy podléhající právu jiných zemí, protože to prostě není vynutitelné. Opět jde o pokus, kterým se zákon nachází mimo realitu.
3. Kopírovací zákon stále obsahuje zbytečné a nevyžádané restriktce u svobodných licencí. Požadujeme, aby ministerstvo vypracovalo zvláštní návrh novely k jejich začlenění podle návrhu, který jim předloží organizace, které licence spravují. Zejména je nutné, aby je mohl autor udělit neodvolatelně a pro všechna užití v budoucnosti, nikoliv jen tak, která jsou známa, a aby kolektivní správce nezastupoval autory, kteří ke svému dílu udělili licenci umožňující svobodné sdílení. Nakonec vyjadřujeme zásadní nesouhlas s rétorikou, kterou Díla používá ve vztahu ke Creative Commons, když označuje tyto autory za grafomany a pisálky na Internetu.
4. Podle §40(4) může nositel kopírovacího monopolu uplatnit statutární škody ve výši trojnásobku obvyklé ceny licence za toto dílo. Vzhledem k tomu, že tuto cenu stanovuje jednostranně nositel kopírovacího monopolu, jde o jednostranné stanovení výše škody, které považujeme za protiústavní a požadujeme zrušení fikce statutárních škod. Tato fikce vytváří naprosto absurdní a nepodložené výše škod, které jsou u soudů zneužívány dokonce proti základním školám a studujícím. Požadujeme, aby virtuální vlastnictví nemělo přimát nad skutečným vlastnictvím a aby bylo nutné škodu prokázat stejně jako u skutečného vlastnictví.
5. Technologie omezující svobodu spotřebitele užívat poskytnuté informace, tzv. DRM (Digital Restrictions Management), mají být zakázány, nebo alespoň musí každý výrobek obsahující DRM zobrazovat jasné varování, aby se předešlo poškozování spotřebitele. Dohody sepsané k zamezení oprávněného šíření informací by měly být prohlášeny za neplatné.
6. Stejně by měly dopadnout i ustanovení týkající se zabránění zhotovení libovolného počtu rozmnoženin pro účely zálohy. Zákon by měl výslovně dovolovat studium programu a reverzní inženýrství a změny programu pro účely interoperability a zneplatnit dohody, které tomu odporují.
7. Požadujeme zakotvení zákazu retroaktivity, tj. aby nebylo znovu omezeno svobodné šíření informací u děl, kde už kopírovací monopol vypršel. Retroaktivita v podobě obnovování kopírovacího monopolu po jeho zániku v případě prodloužení zákonné doby trvání kopírovacího monopolu je nepřijatelná a protiústavní.
8. Právo vysílatele na Internetu by se podle původního návrhu stalo dalším právem souvisejícím s právem autorským, přičemž jediný tvůrčí počin leží v tom, že vysílatel určí, jak na sebe pořady navazují. Taková úprava je ovšem zcela zbytečná, protože streamovací servery ani internetová rádia ji nepotřebují, vysílají bez ní a v případě zavedení bude její skutečný vliv minimální. Jediným důsledkem bude stále větší rozdíl mezi platným právem a faktickým provozem internetových rádií. Kopírovací monopol by se měl zužovat, nikoliv rozšiřovat do oblasti Internetu. Proto kopírovací monopol na vysílání odmítáme.
9. Výběřčí organizace by podle původního návrhu novely neměly povinnost rozdělovat vybrané peníze s ohledem na zásadu podpory kulturně významných děl a výkonů. Toto kritérium totiž ministerstvo označilo za „nepatřičné a neobjektivní pro rozúčtování odměn.“ S tím nesouhlasíme a odmítáme, aby byly poplatky rozděleny výlučně podle vnitřních pravidel výběřčích organizací, pro které žádné meze nejsou.
10. Původní návrh novely plánoval zavést nový Seznam povinných osob (§ 100b), které vlastní nebo vyrábí tiskárny, společně s údaji o počtu tiskáren a přístrojů k zhotovování rozmnoženin záznamů a jejich typy. Takový systém nám připomíná Papírenský cech a Hvězdicovou komoru z dob anglické inkvizice a jako nástroj cenzury a kontroly tiskáren by v této době měl i zůstat.

kci/cons/kozak.txt · Poslední úprava: 2011/04/30 04:03 autor: Lukas Findels

